

## МАТИЧНОСТ У СРБИЈИ И РЕГИОНУ – ХОРИЗОНТАЛНО ПОВЕЗИВАЊЕ

СТРУЧНИ СКУП БИБЛИОВЕЗ-Е (2023, БЕОГРАД),  
ЗНАЧЕЊЕ И ТРАЈАЊЕ МАТИЧНОСТИ У БИБЛИОТЕКАРСТВУ:  
ЗАЈЕДНИЧКИ ТЕМЕЉИ У РЕГИОНУ: ЗБОРНИК РАДОВА,  
УРЕДНИК ДОБРИЛА БЕГЕНИШИЋ, БЕОГРАД: НАРОДНА  
БИБЛИОТЕКА СРБИЈЕ, 2023, 208 СТР.

**Тања Тасић** (1971)

Народна библиотека Србије,  
Београд  
tanja.tasic@nb.rs

УДК: 02(082)(049.32)

У издању Народне библиотеке Србије објављен је зборник радова са Стручног скупа Библиовез-е 2023. под називом *Значење и трајање матичности у библиотекарству: заједнички темељи у региону*, који је, поводом седамдесет година од оснивања Библиотечког центра Народне библиотеке Србије, одржан 20. и 21. априла 2023. у Народној библиотеци Србије.

Публикација представља завршницу овог врло успешног стручног скупа, који је окупио релевантне излагаче из читавог региона. Сто педесет библиотекара из Србије и из региона било је у прилици да прати излагања колега из Народне библиотеке Србије, Универзитетске библиотеке „Светозар Марковић“, Библиотеке града Београда, Катедре за библиотекарство и информатику Филолошког факултета Универзитета у Београду, као и колега из националних библиотека из Републике Српске, Босне и Херцеговине, Црне Горе, Северне Македоније, Хрватске и Словеније. Добро одрађен посао Програмског одбора омогућио је да се представе праксе свих типова библиотека: јавних, универзитетских, факултетских, школских и специјалних. За све оне који нису били у прилици да уживо слушају ова стручна излагања, а и оне који желе да имају подробнији увид у теме о којима је било речи, уприличен је овај зборник радова.

Матичност у библиотекарству представља механизам кроз који се званично спроводи сарадња између библиотека, које су устројене хијерархијски. Сам механизам је регулисан правно, односно законским и подзаконским актима. То има за циљ да се омогући континуирани и синхронизовани развој библиотека и усавршавање запослених, као и спровођење кривних одлука које се тичу библиотечко-информационе делатности. Матичне службе чине и спону између мањих библиотека и виших представника власти у једном друштву и чине добар спроводник комуникације у оба смера. Библиотекари ангажовани у матичним службама, који обављају поверене послове, доприносе јачању јединства одређеног библиотечко-информационог система; активно учествују у реализацији активности библиотека, доносе новине, врше експертизе из различитих области делатности библиотека, налажу мере и прате њихово спровођење. Због природе свог посла, могло би се рећи да запослени у матичним службама имају најбољи увид у стање библиотекарства у датој средини и не чуди што се врло често истичу у многим активностима које превазилазе њихов основни посао. Овај скуп је био прилика да нас подсети на базичну сврху свог постојања.

Иако сам скуп, као и овај зборник, може да се окарактерише као омаж свим матичним службама, он нема само „ревијални“ карактер већ у доброј мери и сазнајни. Многе појединости истакнуте у радовима аутора могу да буду инспирација и путоказ у ком правцу треба да се иде. Како су у овом зборнику објављени радови који матичне функције осветљавају са више аспеката (као што су историјски, правни, образовни, управљачки, развојни и други), може се, без лажне скромности, рећи да ова публикација представља значајан прилог историје библиотекарства на овим просторима, као и пресек актуелног стања у погледу степена развоја и самог устројства.

Зборник се састоји од Уводне речи Програмског одбора и дванаест радова колега који су своја излагања изводили по позиву. Сваки рад садржи адекватну апаратуру: апстракт, кључне речи, литературу и резиме на енглеском језику. Радови су написани на матерњим језицима излагача и у зборнику дати у редоследу излагања на самом скупу.

Највећи број радова се бави представљањем обављања матичних делатности у појединим државама у региону. Тако нам колегинице Биљана Зрнић из Националне и универзитетске библиотеке Босне и Херцеговине у Сарајеву, Јана Михајловска-Иванов из НУ НУБ „Св. Климент Охридски“ из Скопља, Татјана Дуновић из ЈУ Народне и универзитетске библиотеке Републике Српске из Бање Луке, Новка Шокица Шуваковић из Библиотеке Матице српске из Новог Сада, Александра Пикић Југовић из Националне и свеучилишне књижнице из Загреба, Вјенцеслава Шеваљевић из Националне библиотеке Црне Горе „Ђурђе Црнојевић“ из Подгорице, Марина С. Неђић из Библиотеке града Београда и Милена Бон са Евом Кодрич Дачић

из Народне и универзитетске књижнице у Љубљани дају увид у историјат и начине како се у њиховим срединама развијала матичност, како се она спроводи данас и какво је виђење правца у коме треба да се развија у будућности. Посматрајући историјске развоје матичних делатности може се видети да је велики број сада независних грана у библиотекарству имао зачетак управо у оквиру ових служби. Ако се ова група радова, условно речено, посматра као целина, могуће је идентификовати заједничке темеље на којима се развило библиотекарство у региону. Темељи југословенског библиотекарства надограђивани су на различите начине, али се у различитим савременим праксама на сваком кораку може видети сродност и разумевање. Саме разлике, пак, отварају могућност промишљања о адекватности сопствених решења.

У осталим радовима имамо прилику да се упознамо са појединачним активностима матичних служби. Тако је у раду Александре Вранеш изнета улога Одељења за развој и унапређење библиотечке делатности Народне библиотеке Србије у развоју научног рада у библиотекарству Србије. Ивана Тодоровић је дала историјски преглед оснивања и рада Библиотечног центра Народне библиотеке Србије, који је функционисао од 1953. до 1962. године. Марина Крпан Смиљанец је у свом раду дала осврт на улогу матичне службе у заштити писане баштине у библиотекама у Хрватској. Добрила Бегенишић у свом раду пружа историјски преглед постојања матичних функција у библиотечком законодавству, са посебним освртом на надлежности Народне библиотеке Србије у њиховој реализацији. Оваква врста радова јасно је показала до које мере су матичне службе до детаља укључене у сваки аспект функционисања библиотека у мрежи. Оне врше ту функцију без обзира на то како се у којој средини називају и какав статус имају у организационом или правном смислу. Посматрајући ове теме, појединачно или као целине, недвосмислено се види да су матичне делатности у библиотекама на врху лествице заслужних за постојање стабилног библиотечко-информационог система.

Организатор скупа и издавач ове публикације – Народна библиотека Србије показала је да, као кровна институција, са посебном пажњом води бригу о читавој библиотечној мрежи. Ова публикација, која може у крајњој инстанци да послужи и као приручник, пример је како се корисне праксе сакупљене на једном месту претварају у нови квалитет.

